

NOTĂ DE FUNDAMENTARE
la proiectul de lege pentru modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale

1. Denumirea autorului responsabil de elaborarea proiectului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ

Proiectul de lege pentru modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale (în continuare – Proiect) a fost elaborat de către Ministerul Energiei.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ

Proiectul de lege este elaborat întru realizarea acțiunii nr. 295 din Planul național de reglementări pentru anul 2025, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 841/2024, precum și în scopul realizării măsurilor asumate prin Scrisoarea de intenție semnată de Guvernul Republicii Moldova și Comisia Europeană la data de 4 februarie 2025.

La data de 4 februarie 2025, Comisia Europeană și Republica Moldova au convenit asupra unei strategii cuprinzătoare pe doi ani pentru independența și reziliența energetică a Republicii Moldova. Strategia are un dublu obiectiv: decuplarea Republicii Moldova de nesiguranța aprovizionării cu gaze naturale din Federația Rusă și integrarea deplină a acesteia pe piața energetică a UE. În cadrul acestei strategii, sprijinul global pentru Republica Moldova se va ridica la 250 milioane EUR pentru anul 2025, din care 100 milioane EUR vor fi furnizate de UE până la jumătatea lunii aprilie, cu condiția realizării anumitor măsuri, prevăzute inclusiv în Scrisoarea de intenție, ce au drept scop alinierea la standardele energetice ale UE, consolidarea infrastructurii și promovarea securității energetice, a eficienței și a progresului în materie de energie verde, stabilite de către părți.

Republica Moldova a transpus Regulamentul (UE) nr. 2022/1032 în ceea ce privește înmagazinarea gazelor naturale prin modificările efectuate la Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale prin Legea nr. 429/2023 pentru modificarea unor acte normative. Astfel, prin implementarea prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 365/2024 cu privire la aprobarea obligației de stocare a gazelor naturale a fost asigurată implementarea prevederilor Regulamentului (UE) nr. 2022/1032, ce prevede obligația creării unor volume de stocuri de gaze naturale până la data de 1 noiembrie a fiecărui an calendaristic, care să corespundă unui nivel de cel puțin 15% din consumul mediu anual de gaze naturale din perioada precedentă de cinci ani al statului membru care nu dispune de instalații de stocare a gazelor naturale.

Conform art. 114 alin. (18¹) din Legea nr. 108/2016 în vigoare, prevederile art. 4 alin. (2¹), ale art. 99¹ alin. (10) și ale art. 108² și 108³ ce se referă la obligația de stocare a gazelor naturale se aplică până la 1 aprilie 2025. În contextul discuțiilor la nivelul Comisiei Europene privind prelungirea termenului de aplicare a Regulamentului (UE) nr. 2022/1032 ce expiră la 31 decembrie 2025, precum și în scopul asigurării securității aprovizionării cu gaze naturale a țării, prin proiectul respectiv se propune prelungirea aplicării obligației de stocare a gazelor naturale, inclusiv prin completarea Legii cu reglementări ce ar asigura că stocarea gazelor naturale va fi menținută prin utilizarea unor instrumente bazate pe piață.

2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative

➤ *Pe domeniul securității aprovizionării cu gaze naturale și crearea stocurilor de gaze naturale*

Republica Moldova este totalmente dependentă de importul gazelor naturale. Până în anul 2021 țara noastră depindea de o singură sursă de import, și anume de contractul de vânzare-cumpărare a gazelor naturale încheiat între SA „Moldovagaz” și SAP „Gazprom”.

Pe parcursul a doi ani consecutivi, 2021 și 2022 sectorul gazelor naturale a funcționat în condițiile unui deficit de gaze naturale, datorat reducerii volumelor de gaze livrate în baza contractului încheiat între SA „Moldovagaz” și SAP „Gazprom”, iar acest fapt a afectat semnificativ sectorul electroenergetic, precum și economia țării în general. În toamna anului 2022 livrările zilnice de gaze naturale de către SAP „Gazprom” au fost limitate la 5,7 mln. m³/zi, ceea ce nu era suficient pentru a acoperi nici chiar cererea redusă de gaze naturale

a consumatorilor finali din ambele maluri ale Nistrului. Astfel, în octombrie 2022, Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova a mandatat SA „Energocom” de a procura volume suplimentare de gaze naturale de pe piețele europene pentru a suplini deficitul de pe piața internă și a asigura continuitatea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor finali.

Începând cu luna decembrie 2022, întreg volumul de gaze naturale de 5,7 mil. m³/zi livrat către Republica Moldova de SAP „Gazprom” a fost alocat pentru acoperirea necesarului consumului de gaze naturale al consumatorilor de pe malul stâng al Nistrului și pentru producerea energiei electrice de către Centrala Termoelectrică de la Cuciurgan (MGRES) pentru consumatorii ambelor maluri ale Nistrului.

Începând cu luna aprilie 2024, SA „Moldovagaz” organizează licitații pentru a cumpăra volumele de gaze naturale necesare consumatorilor săi. SA „Energocom” este în prezent unul dintre participanții la licitațiile organizate pe piața angro a gazelor naturale din Republica Moldova.

Republica Moldova practic nu dispune de capacități de producere a gazelor naturale și este totalmente dependentă de importul de resurse energetice, iar lipsa capacității de stocare în țară a gazelor naturale are ca rezultat o dependență completă de fluxurile neîntrerupte de gaze naturale prin sistemul de transport al Republicii Moldova, pentru a asigura securitatea energetică și a satisface cererea curentă. Astfel, Republica Moldova nu dispune de instalații de stocare subterană, însă țara noastră are în vecinătate state cu o capacitate substanțială de stocare a gazelor (statele părți ale Comunității Energetice și din Statele Membre ale Uniunii Europene), în care furnizorii, traderii de gaze naturale pot stoca gaze naturale pentru a se evita eventuale penurii de gaze naturale, precum și pentru a se gestiona problema fluctuațiilor prețurilor la gaze naturale.

Spre exemplu, Ucraina are cea mai mare capacitate de stocare a gazelor naturale din Europa, cu un volum de lucru agregat de 31 mlrd. m³ și o rată zilnică de extracție de până la 133 mil. m³/zi, ceea ce corespunde unei cereri de vârf de peste 15 ori mai mare decât piața de gaze naturale din Republica Moldova. Punctele de interconectare existente între Ucraina și Republica Moldova (Alexeevka, Ananiev, Grebeniki și Căușeni) pot fi utilizate pentru a transporta gazele naturale stocate în instalațiile de stocare subterană ucrainene către sistemul de transport din Republica Moldova. Pe de altă parte, România are o capacitate semnificativă de stocare a gazelor naturale, cu un volum de lucru agregat de 3 mlrd. m³ și o rată zilnică de extracție de până la 30 mil. m³/zi. Gazele naturale stocate în România pot fi transportate în sistemul de transport al Republicii Moldova prin conducta Iași–Ungheni–Chișinău și/sau prin conducta transbalcanică în regim revers.

Consumul de gaze naturale în Republica Moldova este caracterizat de o sezonalitate semnificativă, consumul de gaze în perioada sezonului de încălzire (octombrie-aprilie) fiind de câteva ori mai mare față de cel din perioada de vară (mai – septembrie), aproximativ 85% din consumul de gaze fiind înregistrat în perioada sezonului de încălzire.

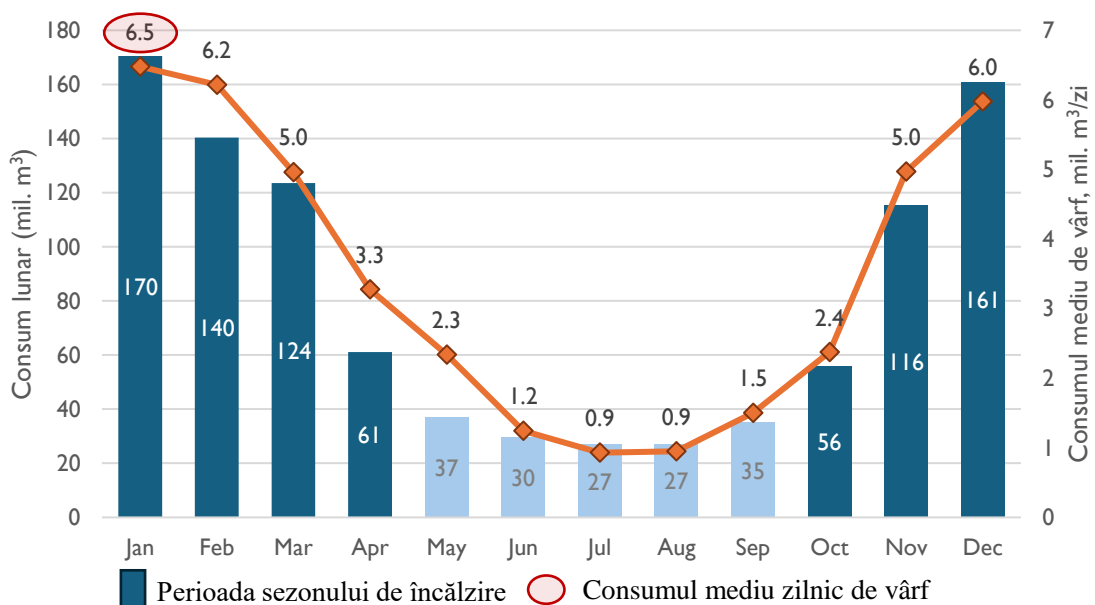

Figura 1. Cererea medie maximă pentru malul drept (medie 2020 - 2023)

Consumul mediu maxim zilnic pe malul drept a atins 6,5 mil. m³/zi în perioada 2019-2023, fiind de câteva ori mai mare decât consumul mediu zilnic anual.

În perioadele de tranziție toamnă-primăvară, cererea de gaze naturale poate crește brusc sau poate scădea în mod imprevizibil, din cauza dependenței mari de temperatura aerului exterior, ceea ce duce la fluctuații bruște ale consumului pe parcursul lunii.

Prin urmare, mecanismul oportun de echilibrare a consumului de gaze pentru furnizorii de gaze naturale îl constituie disponerea de cantități de gaze naturale înmagazinate în instalații de stocare din regiune, care ar permite acoperirea vârfurilor de consum prin prelevarea volumelor necesare zilnic.

În contextul instabilității geopolitice în regiune, inclusiv tensiunile din Orientul Mijlociu, conflictul din Ucraina și posibilele restricții asupra exporturilor de gaze naturale rusești ce contribuie la o volatilitate ridicată a pieței, strategia de achiziție și gestionare a stocurilor furnizorilor de gaze naturale devine crucială pentru atenuarea impactului creșterilor de preț.

Republica Moldova a transpus Regulamentul (UE) nr. 2022/1032 în ceea ce privește înmagazinarea gazelor prin modificările efectuate la Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale prin Legea nr. 429/2023 pentru modificarea unor acte normative.

În conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 365/2024 cu privire la aprobarea obligației de stocare a gazelor naturale, cantitatea totală de gaze naturale a fi constituită până la 1 octombrie 2024, ce face obiectul obligației de stocare și ce corespunde unui nivel de 15% din consumul mediu anual de gaze naturale al consumatorilor finali din Republica Moldova, racordați la rețelele de gaze naturale ale operatorilor de sistem licențiați, determinat pentru ultimii 5 ani calendaristici (2019-2023), este calculată la nivelul de 149,5 mil. de m³. La determinarea cantității de gaze naturale care face obiectul obligației de stocare, din cantitatea totală de gaze naturale de 149,5 milioane de m³ se deduce cantitatea de gaze naturale de 47,1 mil. de m³ ce a fost stocată în calitate de stocuri de securitate începând cu 1 octombrie 2024.

În temeiul art. 108² alin. (3) și (4) din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, din motive ce țin de existența unor limitări de ordin tehnic și din motive ce țin de existența unor riscuri majore în ceea ce privește asigurarea continuității livrării gazelor naturale prin interconexiuni în cantitățile necesare, urmare a solicitării titularul obligației de stocare SA „Energocon”, prin Hotărârea Guvernului nr. 677/2024 cu privire la aprobarea Planului de măsuri pentru pregătire de sezonul de încălzire 2024-2025 a fost redusă obligația de stocare a gazelor naturale impuse prin Hotărârea Guvernului nr. 365/2024 (modificarea punctului 4), de la 102,4 mil. m³ la 50 mil. m³, ce rezultă în reducerea cantității totale de gaze naturale ce face obiectul obligației de stocare, de la 149,5 mil. m³ la 97,1 mil. m³, din care 47,1 mil. m³ reprezintă cantitatea de gaze naturale stocată în calitate de stocuri de securitate.

Conform prevederilor art. 114 alin. (18¹) din Legea nr. 108/2016 în vigoare, prevederile art. 4 alin. (2¹), ale art. 99¹ alin. (10) și ale art. 108² și 108³ ce se referă la obligația de stocare a gazelor naturale se aplică până la 1 aprilie 2025. În contextul discuțiilor la nivelul Comisiei Europene privind prelungirea termenului de aplicare a Regulamentului (UE) nr. 2022/1032 ce expiră la 31 decembrie 2025, precum și în scopul asigurării securității aprovizionării cu gaze naturale a țării, prin proiectul respectiv se propune prelungirea aplicării obligației de stocare a gazelor naturale, inclusiv prin completarea Legii cu reglementări ce ar asigura că stocarea gazelor naturale va fi menținută prin utilizarea unor instrumente bazate pe piață. Astfel, în vederea atenuării majorărilor bruște ale prețurilor pentru gazele naturale și a asigurării funcționării sigure și fiabile a pieței gazelor naturale, în spiritul solidarității cu Țările Părți ale Comunității Energetice și cu Statele Membre ale Uniunii Europene, furnizorii de gaze naturale de pe piața cu amănuntul urmează să creeze stocuri de gaze naturale în cantitățile și cu respectarea condițiilor stabilite în art. 108² și art. 108³ din Legea nr. 108/2016. La stabilirea cantității totale și a cantității de gaze naturale ce urmează să fie stocată de fiecare furnizor de gaze naturale obligat, ANRE va ține cont de cota de piață a fiecărui furnizor de gaze naturale de pe piața gazelor naturale din Republica Moldova.

Sistarea furnizării gazelor naturale către regiunea transnistreană a Republicii Moldova de către SAP „Gazprom” în baza contractului existent privind furnizarea gazelor naturale încheiat între SA „Moldovagaz” și SAP „Gazprom” a generat o criză umanitară în regiunea transnistreană, precum și riscuri majore pentru asigurarea stabilității sectorului electroenergetic pe întreg teritoriul Republicii Moldova, în contextul la care prin Hotărârea Parlamentului nr. 286 din 12 decembrie 2024 a fost declarată stare de urgență pe întreg teritoriul Republicii Moldova pe o perioadă de 60 de zile, începând cu 16 decembrie 2024.

În conformitate cu prevederile art. 13 alin. (2) din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale corelate cu prevederile art. VI alin. (2) din Legea nr. 249/2022 cu privire la modificarea unor acte normative, la moment,

doar SA „Moldovagaz” poate livra gaze naturale către malul stâng în baza Contractului privind furnizarea gazelor naturale, încheiat cu SAP „Gazprom”, care a fost avizat de ANRE în conformitate cu art. 85 alin. (9) din Legea nr. 108/2016 până la data intrării în vigoare a Legii nr. 249/2022.

Urmare a sistării livrărilor de gaze naturale către regiunea transnistreană a Republicii Moldova de către SAP „Gazprom începând cu 1 ianuarie 2025 și ținând cont de faptul că la moment pe teritoriul regiunii transnistrene nu activează operatori de sistem licențiați, întru asigurarea continuității securității aprovizionării cu gaze naturale a regiunii și diminuarea riscurilor de aprovizionare, proiectul a fost completat cu art. 85¹ care prevede desemnarea de către ANRE a unei entități ce va livra gaze naturale către regiunea în care operează operatorii de sistem nelicențiați și va fi obligat să creeze gradual și să mențină stocuri de gaze naturale pentru a asigura acoperirea a cel puțin 15% din consumul mediu anual de gaze naturale al consumatorilor casnici și întreprinderilor și instituțiilor care prestează servicii sociale esențiale, din regiunea în care operează operatorii de sistem nelicențiați, determinat pentru ultimii 5 ani calendaristici.

➤ *Măsuri întru promovarea liberalizării pieței gazelor naturale din Republica Moldova*

Cadrul legal pentru efectuarea tranzacțiilor de vânzare-cumpărare a gazelor naturale este stabilit prin Regulile pieței gazelor naturale din Republica Moldova aprobate prin Hotărârea ANRE nr. 534/2019. La adoptarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, piața gazelor naturale a fost declarată deschisă, iar fiecare consumator final din Republica Moldova are dreptul de a alege și schimba furnizorul de gaze naturale.

În pofida crizei energetice din anii 2021-2023 cauzată de limitarea livrărilor de gaze naturale de către SAP „Gazprom” și războiul din Ucraina inițiat de Federația Rusă, Republica Moldova a înregistrat progrese în crearea unei piețe libere a gazelor naturale.

În anul 2024, 87 de întreprinderi mari din Republica Moldova au achiziționat gaze naturale exclusiv pe piața liberă, la prețuri negociate. Aceasta reprezintă o creștere semnificativă față de anul 2023, când doar 27 de întreprinderi se aflau pe piața liberă. În doar un an, 60 de întreprinderi au luat decizia de a trece pe piața liberă a gazelor, consolidând astfel dezvoltarea pieței de gaze naturale din țară.

Cota SA „Moldovagaz” pe piața cu amănuntul a gazelor naturale a scăzut cu aproximativ 7%, de la 97,69% în 2022 la 90,5% în primul semestru 2024. Cu toate acestea, piața cu amănuntul a gazelor naturale din Republica Moldova rămâne puternic reglementată și dominată de SA „Moldovagaz”, care a acoperit mai mult de 90% din piață. Funcționarea sistemului de gaze naturale din Republica Moldova este direct legată de activitatea întreprinderilor SRL „Vestmoldtransgaz”, SA „Moldovagaz” și SA „Energocom”.

În scopul promovării dezvoltării în continuare a liberalizării treptate a pieței gazelor naturale și creșterii lichidității acesteia, prin proiectul de modificare a Legii nr. 108/2016, ANRE va stabili pragurile de consum pentru identificarea și atribuirea categoriilor de consumatori în funcție de consumul de gaze naturale al acestora după cum urmează: consumatori mari, consumatori mijlocii și consumatori mici, care în dependență de categoria de consum urmează treptat să achiziționeze gaze naturale doar pe piața liberă. Doar consumatorii casnici, consumatorii noncasnici mici, precum și întreprinderile și instituțiile care prestează servicii sociale esențiale vor avea dreptul de a fi aprovizionați cu gaze naturale de către furnizorii cărora le-a fost impusă obligația de serviciu public prevăzută la art. 89 din Legea nr. 108/2016. Totodată, având la bază o analiză a pieței cu amănuntul a gazelor naturale, ANRE urmează să stabilească printr-o hotărâre, un calendar privind restricționarea accesului consumatorilor finali, alții decât cei prevăzuți la articolul 89 alin. (1), condițiile specifice de furnizare a gazelor naturale către aceste categorii de consumatori finali, precum și obligațiile furnizorilor.

Condiția de a onora obligația de plată față de furnizorul actual pentru realizarea procedurii de schimbare a furnizorului prevăzută la art. 80 alin. (3) este considerată ca o barieră administrativă în schimbarea furnizorului. Potrivit Studiului de piață a gazelor naturale din Republica Moldova pentru anii 2022-2023, aprobat prin Hotărârea ANRE nr. 744/2024, ANRE recomandă excluderea acestei condiții argumentând cu faptul că, în cazul existenței restanțelor la plata gazelor naturale, furnizorii vor recupera de la consumatori, inclusiv penalitățile, prin intermediul instanței de judecată. Astfel, redacția art. 80 alin. (3) a fost completată cu prevederi ce țin de dreptul consumatorului final de a reeșalona de comun acord cu furnizorul actual obligațiile de plată a gazelor naturale consumate.

Totodată, proiectul prevede introducerea unui mecanism de aplicare a unui tarif uniform pentru distribuția gazelor naturale în Republica Moldova, fiind stabilite rolurile și responsabilitățile părților interesate din

sectorul gazelor naturale atunci când mecanismul de tarifare uniformă este pus în aplicare, procesul de punere în aplicare și principalele modificări a actelor normative secundare necesare pentru punerea în aplicare a mecanismului. Completările respective permit ANRE să adopte cadrul normativ metodologic și să aprobe tarife de distribuție unice în funcție de nivelele de presiune a rețelelor de distribuție, valabile pe întreg teritoriul Republicii Moldova. Astfel, furnizorii vor avea posibilitatea de a-și extinde activitatea pe întreg teritoriul Republicii Moldova, fiind simplificată logistica furnizării gazelor naturale și create condiții mai competitive de achiziționare a gazelor naturale pentru consumatorii finali, diminuând astfel pe termen mediu și lung riscul concentrării dezvoltării afacerilor ce depind de consumul de gaze naturale doar în anumite regiuni ale țării.

➤ *Soluționarea dezvoltării rețelelor de gaze naturale în cazul proiectelor de investiții ineficiente economic*

Prezentul proiect de modificare a Legii nr. 108/2016 propune soluționarea unei alte probleme actuale, care vizează localitățile și regiunile în care, din cauza numărului redus de potențiali consumatori de gaze naturale, costurile de construire, ulterioarele cheltuieli de operare și mentenanță a rețelelor denotă o eficiență economică negativă. Astfel, o investiție în extinderea rețelelor ar putea rămâne nerăscumpărată din cauza unui consum mic de gaze naturale. În aceste condiții, actele normative de reglementare impun necesitatea examinării oportunității extinderii rețelelor de gaze naturale prin prisma efectelor economice, ceea ce poate determina în continuare construcția unor rețele de gaze naturale de către terțe persoane.

Lipsa unor reglementări legale care să soluționeze această problemă va determina în continuare persoanele interesate să opteze pentru dezvoltarea sporadică, din proprie inițiativă, a rețelelor de gaze naturale, fapt ce va intensifica consecințele problemelor generate de existența diverselor tipuri de proprietate asupra infrastructurii de gaze naturale de pe teritoriul țării. Acest fenomen a perpetuat începând cu anul 2002, generat de Programele naționale de gazificare¹, care au admis construcția rețelelor de gaze naturale nu doar de către operatorii de sistem, dar și de către autoritățile administrației publice centrale și locale, diverși agenți economici și potențiali consumatori. Extinderea rețelelor de gaze naturale în cadrul Programelor de gazificare respective a determinat diversitatea tipurilor de proprietate și a temeiurilor de utilizare a rețelelor de gaze naturale. Astfel, o parte dintre rețelele de gaze naturale respective au fost luate la balanța autorităților publice locale, o altă parte rămânând în proprietatea persoanelor fizice și juridice din sursele financiare ale cărora au fost construite. Rețelele respective se află în afara circuitului economic și au rămas a fi neamortizate din punct de vedere tarifar, în pofida faptului că au fost utilizate de către întreprinderile de gaze naturale în temeiul contractelor de transmitere la deservire tehnică conform Regulamentului privind modul de transmitere a rețelelor de gaze întreprinderilor de gaze ale Societății pe Acțiuni „Moldovagaz” la deservire tehnică, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 683/2004. Deoarece amortizarea rețelelor respective nu este acoperită de tarifele reglementate, operatorii nu dispun de drepturi și mijloace financiare pentru a înlocui rețelele uzate și a asigura o dezvoltare durabilă a complexului de gaze naturale.

Potrivit cadrului normativ în vigoare, aplicabil sectorului de gaze naturale, pentru funcționarea sistemului de gaze naturale în condiții de siguranță, fiabilitate, eficiență și de protecție a mediului, este necesară exploatarea și întreținerea corespunzătoare a rețelelor de gaze naturale, reparația, reabilitarea, modernizarea și dezvoltarea continuă a acestora. Potrivit prevederilor Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, atribuțiile respective sunt puse în sarcina operatorilor sistemului de transport și distribuție a gazelor naturale, având drept sursă de finanțare componentele tarifelor reglementate pentru prestarea serviciilor respective. Gestionarea rețelelor de gaze naturale și desfășurarea activităților aferente în sectorul gazelor naturale, nemijlocit de către proprietarii acestora, care nu reprezintă întreprinderi energetice - titulari de licență pentru transportul sau distribuția gazelor naturale, nu este admisă atât prin prisma cadrului normativ național, cât și prin prisma Directivelor Europene.

Având în vedere că sursa financiară pentru reparațiile capitale și reabilitarea rețelelor de gaze naturale este pusă pe seama proprietarilor, infrastructura din proprietatea terților a rețelelor de transport și de distribuție a gazelor naturale a avut de suferit de pe urma lipsei din partea acestora a unor investiții financiare necesare în acest scop. Astfel, cele mai acute probleme care generează riscuri pentru exploatarea în siguranță a infrastructurii de gaze naturale, derivă din lipsa surselor de finanțare din partea proprietarilor de rețele, pentru reparația capitală și renovarea rețelelor de gaze naturale care, potrivit cadrului legal, nu pot fi finanțate din contul tarifelor

¹ Programul de gazificare a Republicii Moldova până în anul 2005, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1492/2001 (în vigoare până la 31.10.12, abrogată prin Hotărârea Guvernului nr. 796/2012);

Programul național de gazificare a Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1643/2002;

Programul național „Satul Moldovenesc”, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 242/2005 (abrogată la data de 31.10.2012);

Hotărârea Guvernului nr. 715/2008 cu privire la măsurile de accelerare a procesului de gazificare internă a localităților, ș. a.

reglementate aprobate pentru operatorii de sistem². În conformitate cu prevederile Regulamentului privind modul de transmitere a rețelelor de gaze naturale întreprinderilor de gaze ale Societății pe Acțiuni „Moldovagaz” la deservire tehnică, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 683/2004, aceste cheltuieli urmează a fi suportate de proprietarii rețelelor de gaze naturale. Potrivit pct. 19 și pct. 20 din Regulament, ”Cheltuielile ce țin de deservirea tehnică a rețelelor de gaze, transmise conform Regulamentului respectiv, se acoperă din componentele tarifare corespunzătoare incluse în tarifele la gazele naturale, aprobate de către Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică. Deservirea tehnică a rețelelor de gaze **nu include lucrările pentru renovarea lor, schimbarea parametrilor și caracteristicilor tehnice, efectuarea reparației capitale, schimbarea unor piese, ansambluri și construcții uzate, sustrase sau ieșite din funcțiune în urma situațiilor de avariere sau altor cazuri care nu depind de întreprinderea de gaze**”. Astfel, una din problemele principale care derivă din situația dată, este lipsa sursei de finanțare pentru reabilitarea rețelelor respective, dar și alte probleme derivate legate de reducerea consumurilor tehnologice și a pierderilor tehnice în rețelele respective, asigurarea accesului nediscriminatoriu la rețea, calitatea serviciilor prestate de către operatori pe porțiunile respective de rețele, asigurarea rezilienței infrastructurii de gaze naturale și a capacității pe termen lung.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Proiectul de lege este elaborat întru realizarea acțiunii nr. 295 din Planul național de reglementări pentru anul 2025, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 841/2024, precum și în scopul realizării măsurilor asumate prin Scrisoarea de intenție semnată de Guvernul Republicii Moldova și Comisia Europeană la data de 4 februarie 2025.

Scopul principal al proiectului constă în stabilirea și implementarea unor reglementări ce vor contribui la promovarea securității energetice, liberalizarea pieței gazelor naturale și îmbunătățirea gestionării și întreținerii rețelelor de gaze.

Principalele prevederi ale proiectului de lege sunt:

- în vederea atenuării majorărilor bruște ale prețurilor pentru gazele naturale și a asigurării funcționării sigure și fiabile a pieței gazelor naturale, în spiritul solidarității cu Țările Părți ale Comunității Energetice și cu Statele Membre ale Uniunii Europene, furnizorii de gaze naturale de pe piața cu amănuntul urmează să creeze stocuri de gaze naturale în cantitățile și cu respectarea condițiilor stabilite în art. 108² și art. 108³.
- desemnarea de către ANRE a unei entități ce va livra gaze naturale către regiunea în care operează operatorii de sistem nelicențiați și va fi obligată să creeze gradual și să mențină stocuri de gaze naturale pentru a asigura acoperirea a cel puțin 15% din consumul mediu anual de gaze naturale al consumatorilor casnici și întreprinderilor și instituțiilor care prestează servicii sociale esențiale.
- modificarea redacției art. 114 alin. (4) ce prevede că, ANRE urmează să stabilească printr-o hotărâre, un calendar privind restricționarea accesului consumatorilor finali, alții decât cei prevăzuți la articolul 89 alin. (1), condițiile specifice de furnizare a gazelor naturale către aceste categorii de consumatori finali, precum și obligațiile furnizorilor.
- introducerea unui mecanism de aplicare a unui tarif uniform pentru distribuția gazelor naturale în Republica Moldova, fiind stabilite rolurile și responsabilitățile părților interesate din sectorul gazelor naturale atunci când mecanismul de tarifare uniformă este pus în aplicare, procesul de punere în aplicare și principalele modificări a actelor normative secundare necesare pentru punerea în aplicare a mecanismului.
- completări ce vor asigura implementarea prevederilor Regulamentului 1227/2011 privind integritatea și transparența pieței angro de energie, ceea ce va contribui la dezvoltarea unei piețe competitive a gazelor naturale, transparente și nediscriminatorii în conformitate cu standardele UE, inclusiv cu obligațiile prevăzute în Tratatul de instituire a Comunității Energiei.
- reglementarea posibilității includerii în planurile de dezvoltare ale operatorului sistemului de distribuție a proiectelor de extindere a rețelelor de distribuție a gazelor naturale într-o localitate sau într-o anumită zonă, a căror eficiență economică nu poate fi demonstrată, cu condiția că autoritatea publică locală, fie

² Metodologia de calculare, aprobare și aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale aprobată prin Hotărârea ANRE nr. 443/2020 și Metodologia tarifelor pentru transportul gazelor naturale, aprobată prin Hotărârea ANRE nr. 535/2019;

solicitantul, dispune de oportunități reale de finanțare din partea partenerilor de dezvoltare sau își asumă nemijlocit printr-un acord scris încheiat cu operatorul de sistem, contribuția financiară în partea neacoperită pentru demonstrarea eficienței economice, în conformitate cu Regulamentul privind dezvoltarea rețelelor de distribuție a gazelor naturale. Contribuția solicitantului la construcția rețelei de distribuție a gazelor naturale nu acordă acestuia dreptul de proprietate asupra rețelei respective. Determinarea cheltuielilor de amortizare în acest caz se va realiza prin prisma art. 99 alin. (3¹).”

Prevederile proiectului urmează a intra în vigoare la momentul publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ținând cont de contextul regional și necesitatea aplicării imediate a măsurilor de asigurare a securității aprovizionării cu gaze naturale, inclusiv a regiunii transnistrene, și cele de creare a stocurilor de gaze naturale în scopul pregătirii pentru sezonul de încălzire 2025-2026.

Obiectivele urmărite: depășirea provocărilor la securitatea aprovizionării cu gaze naturale prin sporirea rezilienței sistemului energetic în cazul unei crize; micșorarea impactului eventualelor situații excepționale în sectorul gazelor naturale asupra economiei naționale și asigurării aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor finali din ambele maluri ale Nistrului; atingerea unui nivel admisibil de securitate energetică, asigurând în același timp aprovizionarea consumatorilor finali cu gaze naturale, la prețuri accesibile.

Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

Opțiunea alternativă I: A nu face nimic.

Efecte pozitive:

Nu au fost determinate, pentru opțiunea dată.

Efecte negative/riscurile lipsei de intervenție:

- Nu vor fi diminuate riscurile privind asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale a Republicii Moldova, inclusiv a regiunii transnistrene;
- Nu vor fi create stocuri de gaze naturale în conformitate cu prevederile Regulamentului (UE) nr. 2022/1032 prin utilizarea unor instrumente bazate pe piață;
- Nu va fi realizată acțiunea de modificare a Legii nr. 108/2016 stabilită în Planul național de reglementări pentru anul 2025, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 841/2024;
- Pierderea suportului financiar oferit de Comisia Europeană către Republica Moldova, în lipsa implementării măsurilor asumate de Guvernul Republicii Moldova prin Scrisoarea de intenție semnată la 4 februarie 2025, ce au drept scop alinierea la standardele energetice ale UE, consolidarea infrastructurii și promovarea securității energetice, a eficienței și a progresului în materie de energie verde.
- Nu va fi asigurată promovarea dezvoltării în continuare a liberalizării treptate a pieței gazelor naturale și creșterii lichidității acesteia.
- Lipsa reglementării extinderii rețelelor de gaze naturale în cazul proiectelor de investiții ineficiente economic va perpetua construcția de rețele de gaze naturale de către terți în cazul localităților sau zonelor în care extinderea infrastructurii de gaze naturale este una ineficientă din punct de vedere economic și nu este acceptată în planurile de investiții ale operatorilor de sistem. Lipsa unor intervenții în cadrul legal care să soluționeze această problemă va determina în continuare persoanele interesate să opteze pentru dezvoltarea sporadică din proprie inițiativă a rețelelor de gaze naturale, fapt ce va intensifica consecințele problemelor generate de existența diverselor tipuri de proprietate asupra infrastructurii de gaze naturale de pe teritoriul țării.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Pe domeniul dezvoltării rețelelor de gaze naturale, în cazul proiectelor de investiții ineficiente economic, este de menționat că intervenția legislativă va oferi accesul la rețelele de gaze naturale persoanelor interesate din zonele și localitățile pentru care proiectele de investiții în extinderea rețelelor nu sunt fezabile din punct de vedere economic, stabilind și o echitate în această privință în raport cu toți consumatorii de gaze naturale, pentru a nu admite în scopuri tarifare cheltuieli disproporționate și economic nejustificate, care să fie socializate și puse în sarcina tuturor consumatorilor.

Prin modificările efectuate la art. 89 alin. (1) din Legea nr. 108/2016, va fi garantat în continuare pentru sectorul public, anume pentru întreprinderile și instituțiile care prestează servicii sociale esențiale, posibilitatea alegerii

furnizorilor cărora le-a fost impusă obligația de serviciu public de a furniza gaze naturale anumitor categorii de consumatori finali la parametri de calitate stabiliți, la prețuri reglementate, transparente, nediscriminatorii și ușor de comparat, aprobate de ANRE.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Proiectul de lege în partea ce vizează implementarea tarifului uniform pentru distribuția gazelor naturale, intervenția propusă nu va duce la apariția de costuri suplimentare la operatorii sistemelor de distribuție, deoarece mecanismul propus nu presupune modificarea structurii venitului reglementat al acestora care va fi recuperat prin aplicarea tarifului uniform și a implementării mecanismului de compensare între operatorii sistemelor de distribuție (efectuarea plăților compensatorii de egalizare).

Concomitent, unele costuri cu caracter administrativ și financiar, aferente implementării mecanismului tarifului uniform pentru distribuția gazelor naturale vor apărea în contextul activității entității pentru reconciliere care, pe parcursul perioadei tarifare, va primi plăți compensatorii de egalizare de la operatorii sistemelor de distribuție cu soldul contului de regularizare negativ și va achita plăți de egalizare în avans operatorilor sistemelor de distribuție cu soldul contului de regularizare pozitiv.

Costurile aferente activității entității pentru reconciliere urmează a fi luate în considerație la stabilirea tarifului uniform pentru distribuția gazelor naturale, în modul stabilit în Metodologia de calculare, aprobare și aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale, aprobată de ANRE. Totodată, costurile aferente activității entității pentru reconciliere nu pot fi estimate la această etapă, în special datorită incertitudinilor care există la moment în legătură cu plățile care urmează a fi procesate și executate de către acesta. Cu toate acestea, se consideră că costurile aferente activității entității pentru reconciliere vor fi ne semnificative în raport cu beneficiile pe care le oferă pe termen mediu și lung implementarea tarifului uniform. Mai mult, costurile respective se estimează a fi ne semnificative inclusiv în raport cu alte costuri aferente activității de distribuție a gazelor naturale, în special datorită spectrului limitat de atribuții pe care urmează să le îndeplinească entitatea pentru reconciliere, precum și reieșind din restricțiile care urmează a fi stabilite în raport cu aceasta (atribuțiile acesteia urmează a fi limitate practic la colectarea plăților compensatorii de regularizare și transferarea mijloacelor financiare în vederea reconcilierii veniturilor colectate).

Concomitent, proiectul de lege stabilește expres faptul că entitatea pentru reconciliere nu trebuie să obțină profit sau să înregistreze pierderi din aplicarea mecanismului de compensare. Respectiv, entitatea pentru reconciliere nu va obține careva profit financiar suplimentar din această activitate, această funcție fiind stabilită practic în interesul economic general al consumatorilor finali din Republica Moldova.

Mai mult ca atât, funcția de entitate pentru reconciliere urmează a fi atribuită de către ANRE unui operator al sistemului de distribuție existent, care respectă cerințele specifice stabilite de lege. Respectiv, instituirea entității pentru reconciliere nu presupune crearea unei întreprinderi noi, fiind evitate astfel costuri suplimentare legate de crearea și administrarea unei persoanei juridice distincte exclusiv în acest scop.

În ceea ce privește nivelul tarifelor de distribuție, prin aplicarea mecanismului de uniformizare a acestora pe întreg teritoriul țării, tarifele curente de distribuție vor suferi în ansamblu modificări atât în sensul creșterii, cât și al micșorării acestora. Cu toate acestea, la această etapă este dificil de cuantificat cu exactitate cum se vor modifica tarifele fiecărui operator al sistemului de distribuție în raport cu valorile curente ale tarifelor stabilite în mod individual, deoarece, pe de o parte, nu pot fi estimate cu exactitate valorile parametrilor de calcul ai acestor tarife (precum costurile operaționale ale fiecărui operator al sistemului de distribuție, eligibile pentru a fi recuperate prin tarife și nivelul rezonabil și justificat al acestora, acceptat de către ANRE în scopuri tarifare), iar, pe de altă parte, metoda de calcul a tarifului uniform, inclusiv modul în care vor fi distribuite plățile compensatorii de egalizare și periodicitatea/frecvența acestora (în particular a plăților de egalizare în avans) urmează a fi stabilită de către ANRE în metodologia tarifară.

De remarcat în acest sens și faptul că în proiectul de lege a fost stabilită în mod exhaustiv condiția ca frecvența plăților de egalizare în avans să fie stabilite astfel încât operatorii sistemelor de distribuție cu soldul contului de regularizare pozitiv (operatorii de sistem care urmează să primească plăți compensatorii) să fie în măsură să își recupereze costurile reglementate în timp util, pentru a nu admite acumularea de datorii tarifare/datorii.

Cu toate acestea, a fost efectuat un calcul ilustrativ, utilizând principiile existente privind determinarea tarifelor pentru distribuția gazelor naturale, pentru a reflecta efectele pe care le poate oferi implementarea tarifului uniform de distribuție a gazelor naturale, cu aplicarea mecanismului de compensare între operatorii sistemelor de distribuție, în raport cu abordarea curentă de stabilire a tarifelor de distribuție, prin aplicarea metodologiei

tarifare în vigoare, care implică stabilirea tarifelor respective separat pentru fiecare operator al sistemului de distribuție.

De remarcat că rezultatele obținute în cadrul exercițiului prezentat mai jos nu reflectă nivelul real al tarifelor care ar trebui aprobate pentru operatorii de sistem menționați, acestea fiind calculate în baza unor valori agregate estimate a costurilor și veniturilor reglementate pentru fiecare din cei 16 operatori ai sistemelor de distribuție, precum și în baza altor parametri de calcul, precum cantitățile de gaze naturale estimate a fi distribuite prin fiecare rețea de distribuție a gazelor naturale.

În cadrul exercițiului respectiv, au fost examinate două opțiuni (calculule ilustrative sunt reflectate în Anexa 1 la prezenta notă):

1. Opțiunea 1: determinarea tarifelor de distribuție a gazelor naturale, separat pentru fiecare operator al sistemului de distribuție (OSD). Acest scenariu corespunde principiilor de determinare a tarifelor pentru serviciul de distribuție, stabilite în Metodologia tarifară, aprobată de ANRE. Conform scenariului respectiv, fiecare OSD colectează veniturile aferente utilizării rețelei de distribuție pe care o gestionează aplicând tarifele determinate în mod individual, luând în considerație veniturile reglementate ale fiecărui OSD în parte.

2. Opțiunea 2: determinarea tarifului uniform de distribuție a gazelor naturale, pentru toți OSD licențiați. Potrivit scenariului respectiv, veniturile obținute de OSD la prestarea serviciului de distribuție se stabilesc reieșind din tariful uniform stabilit, volumele de gaze naturale distribuite prin fiecare rețea de distribuție, precum și urmare a aplicării mecanismului de compensare între OSD (plățile compensatorii de egalizare).

Conform rezultatelor calcululelor prezentate în Anexă, în cazul aplicării tarifului uniform (opțiunea 2), 13 din cei 16 titulari de licență vor aplica tarife de distribuție (inclusiv pe nivele de presiune) mai mici decât tarifele de distribuție determinate individual, în baza acelorași date ipotetice privind venitul reglementat și volumele distribuite (stabilite în cadrul opțiunii 1).

Pentru a asigura recuperarea integrală a veniturilor reglementate, OSD respectivi vor primi prin intermediul mecanismului de compensare plăți compensatorii de la entitatea pentru reconciliere. Respectiv, prin aplicarea mecanismului de compensare între OSD, entitatea pentru reconciliere va transfera resursele financiare colectate de la trei OSD care au înregistrat un cont de regularizare negativ către 13 OSD care nu și-a recuperat pe deplin venitul reglementat prin aplicarea tarifului uniform. Astfel, în urma exercițiului respectiv, pe parcursul perioadei tarifare va fi asigurată recuperarea pe deplin de către OSD a veniturilor reglementate stabilite de către ANRE și incluse în calculul tarifului uniform.

În final, remarcăm că un mecanism similar din punct de vedere conceptual a fost stabilit și implementat în cazul tarifelor pentru serviciul de transport al gazelor naturale, în contextul în care până în anul 2023 în Republica Moldova au existat doi operatori ai sistemelor de transport al gazelor naturale.

În ceea ce privește modificarea mecanismului aferent instituirii obligației de stocare a gazelor naturale, se consideră că mecanismul propus nu va genera costuri suplimentare pentru furnizorii de gaze naturale, precum și nici pentru consumatorii finali, în contextul în care în prezent prin Legea nr. 108/2016 o obligație similară este instituită în raport cu unu singur participant la piața gazelor naturale (actualmente, SA Energocom este desemnat în calitate de titular al obligației de stocare).

Astfel, conform mecanismului existent, titularul obligației de stocare asigura crearea stocurilor de gaze naturale până la 1 octombrie a fiecărui an, care urmau a fi vândute ulterior furnizorilor de gaze naturale începând cu 1 noiembrie, pentru a fi livrate consumatorilor finali ale acestora. Or, prin intervenția propusă, aceeași obligația de stocare din punct de vedere cantitativ urmează a fi instituită din start tuturor furnizorilor de gaze naturale, proporțional cotelor de piață a acestora, excluzând astfel concentrarea deciziilor aferente constituirii stocurilor de gaze naturale (altele decât cele de securitate) la un singur participant al pieței. Respectiv, acest mecanism va permite furnizorilor de gaze naturale să-și optimizeze portofoliul de achiziții și vânzări a gazelor naturale clienților săi, aceștia fiind în măsură să decidă în mod individual cu privire la sursele de achiziționare a gazelor naturale, locul stocării acestora și punerea în circulație (utilizarea) a cantităților de gaze stocate (inclusiv prețul la care acestea urmează a fi vândute).

Concomitent, proiectul de lege prevede inclusiv posibilitatea furnizorilor de a delega executarea obligației de stocare către alți traderi și/sau furnizori de gaze naturale licențiați în Republica Moldova. Acest fapt va facilita executarea obligației respective de către furnizorii de gaze naturale care nu au acces la alte piețe de gaze naturale din regiune, evitând suportarea de către aceștia a costurilor legate de înregistrarea pe piețele respective.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Prin modificarea art. 80 alin. (3) a fost exclusă o barieră administrativă considerată în procesul de schimbare a furnizorului de gaze naturale, fiind astfel eliminate unele impedimente și redus timpul de schimbare a furnizorului.

Urmare a introducerii unui mecanism de aplicare a unui tarif uniform pentru distribuția gazelor naturale în Republica Moldova, ce va permite ANRE să aprobe tarife de distribuție unice în funcție de nivelele de presiune a rețelelor de distribuție, valabile pe întreg teritoriul Republicii Moldova, furnizorii vor avea posibilitatea de a-și extinde activitatea pe întreg teritoriul Republicii Moldova, fiind simplificată logistica furnizării gazelor naturale și create condiții mai competitive de achiziționare a gazelor naturale pentru consumatorii finali pe întreg teritoriul Republicii Moldova, diminuând astfel pe termen mediu și lung riscul concentrării dezvoltării afacerilor ce depind de consumul de gaze naturale doar în anumite regiuni ale țării.

Astfel, implementarea tarifului uniform pentru distribuția gazelor naturale oferă o serie de efecte pozitive și beneficii și anume:

- va duce la uniformizarea tarifelor pentru serviciul de distribuție al gazelor naturale pe întreg teritoriul Republicii Moldova în care activează operatori de sistem licențiați, ceea ce va spori competitivitatea tranzacțiilor de gaze naturale în diverse zone de distribuție, stimulând astfel intrarea de noi participanți la piața gazelor naturale (în special a furnizorilor pe piața cu amănuntul);

- va fi evitată discriminarea utilizatorilor de sistem pe criterii de locație, fapt care va asigura accesul utilizatorilor de sistem (în particular a consumatorilor de gaze naturale racordați la rețele de distribuție) la piața gazelor naturale în condiții echitabile, inclusiv în ceea ce privește utilizarea infrastructurii de gaze naturale disponibile;

- va fi asigurată o redistribuire echitabilă a costurilor aferente serviciilor de distribuție a gazelor naturale între zonele de distribuție în care activează operatori de distribuție licențiați, fără a avea un impact negativ asupra nivelului veniturilor operatorilor sistemelor de distribuție, datorită aplicării mecanismului de compensare între operatorii de sistem, păstrând totodată posibilitatea aplicării de către ANRE a stimulentelelor corespunzătoare pentru a spori eficiența în activitatea desfășurată.

În scopul promovării dezvoltării în continuare a liberalizării treptate a pieței gazelor naturale și creșterii lichidității acesteia, prin proiectul de modificare a Legii nr. 108/2016, ANRE va stabili pragurile de consum pentru identificarea și atribuirea categoriilor de consumatori în funcție de consumul de gaze naturale al acestora după cum urmează: consumatori mari, consumatori mijlocii și consumatori mici, care în dependență de categoria de consum urmează treptat să achiziționeze gaze naturale doar pe piața liberă. Doar consumatorii casnici, consumatorii noncasnici mici, precum și întreprinderile și instituțiile care prestează servicii sociale esențiale vor avea dreptul de a fi aprovizionați cu gaze naturale de către furnizorii cărora le-a fost impusă obligația de serviciu public prevăzută la art. 89 din Legea nr. 108/2016. Totodată, având la bază o analiză a pieței cu amănuntul a gazelor naturale, ANRE urmează să stabilească printr-o hotărâre, un calendar privind restricționarea accesului consumatorilor finali, alții decât cei prevăzuți la articolul 89 alin. (1), condițiile specifice de furnizare a gazelor naturale către aceste categorii de consumatori finali, precum și obligațiile furnizorilor.

4.4. Impactul social

Proiectul de lege în esență va soluționa un vid legislativ și va determina un impact social pozitiv prin asigurarea accesului la sursa de gaze naturale inclusiv în localitățile și zonele în care este imposibilă extinderea rețelelor de gaze naturale pe motivul ineficienței economice a proiectelor de investiții pentru a fi recuperate prin tarifele reglementate.

În Republica Moldova numărul consumatorilor finali de gaze naturale depășește 830 mii (consumatori casnici peste 814 mii și consumatori noncasnici - 16 mii) și de energie electrică peste 1322 mii. Republica Moldova este dependentă practic 100% de importurile de gaze naturale și doar 20% din energie electrică consumată anual este produsă la nivel local. Gazele naturale sunt principala resursă utilizată pentru producerea energiei electrice și termice - ceea ce amplifică fluctuația sezonieră a cererii la nivel de țară. Astfel, orice impact asupra securității aprovizionării cu resurse energetice a Republicii Moldova, în special în perioada rece a anului, ar pune o presiune asupra piețelor de energie electrică și gaze naturale și ar putea avea un impact semnificativ asupra economiei țării. Prin crearea stocurilor de gaze naturale în conformitate cu Regulamentul (UE) nr.

2022/1032 vor fi diminuate riscurile unor penurii de gaze naturale în perioada sezonului de încălzire, precum și atenuate majorărilor bruște ale prețurilor pentru gazele naturale.

4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal

Prezentul proiect de lege nu stabilește prevederi care ar putea avea impact asupra datelor cu caracter personal.

4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen

Prezentul proiect de lege nu stabilește prevederi care ar putea influența în mod diferit femeile, bărbații și minoritățile de gen și nu prevede promovarea unor măsuri de discriminare.

4.5. Impactul asupra mediului

Prezentul proiect de lege nu stabilește prevederi care ar putea avea impact asupra mediului, luând în considerare faptul că Republica Moldova nu dispune de capacități de stocare a gazelor naturale, crearea și menținerea stocurilor de gaze naturale ce fac obiectul obligației de stocare urmează a fi realizată în țările vecine, din țările părți ale Comunității Energetice și din statele membre ale Uniunii Europene, ce dispun de instalații de stocare a gazelor naturale.

Alte impacturi și informații relevante nu au fost identificate și analizate.

5. Compatibilitatea actului normativ cu legislația UE

5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională

Proiectul de lege respectă prevederile legislației naționale și nu intră în contradicție cu prevederile legislației UE.

5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE

Prin prezentul proiect nu sunt prevăzute măsuri noi întru implementarea actelor legislative ale UE.

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ

În scopul respectării prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional și Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, proiectul de lege a fost supus consultărilor publice și a fost plasat pe pagina web oficială a Ministerului Energiei, compartimentul „Transparență decizională, consultări publice” și pe portalul guvernamental https://particip.gov.md/ro/document/stages/*/14028.

Prin scrisoarea Cancelariei de Stat nr. 18-69-2036 din 25 februarie 2025 și scrisoarea Ministerului Energiei nr. 07-539 din 26 februarie 2025 Nota de fundamentare și Proiectul de lege pentru modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, au fost expediate spre consultare și avizare, în adresa Ministerului Finanțelor, Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării, Ministerului Mediului, Biroului Politici de Reintegrare, Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor, Serviciul de Informații și Securitate, Congresului Autorităților Locale din Republica Moldova, Consiliului Concurenței, Agenției Proprietății Publice, ANRE, Secretariatul Comunității Energetice, titularilor de licențe transportul, distribuția și furnizare gazelor naturale, AO „Asociația Furnizorilor de Gaze Naturale din Republica Moldova”, Asociația Consumatorilor de Energie din Republica Moldova și alte părți interesate.

Toate obiecțiile și propunerile expediate de către părțile interesate au fost examinate și luate în considerare la îmbunătățirea proiectului de lege. A fost întocmită Sinteza obiecțiilor și propunerilor cu argumentările de rigoare.

Proiectul este supus consultărilor publice și avizării repetate de către toate părțile interesate.

7. Concluziile expertizelor

În scopul respectării art. 36 și 37 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, proiectul va fi supus expertizei anticorupție de către Centrul Național Anticorupție și expertizei juridice de către Ministerul Justiției.

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

În termen de 12 luni de la intrarea în vigoare a legii, Guvernul va elabora și aproba cadrul normativ necesar pentru implementarea hărților digitale.

9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

Materializarea beneficiilor asociate implementării proiectului de lege implică implementarea soluției legislative privind extinderea rețelelor de gaze naturale în zonele și localitățile pentru care proiectele de investiții în infrastructura de gazele naturale se estimează a fi ineficiente din punct de vedere economic, se impune modificarea cadrului de reglementare secundar și anume prevederile Regulamentului privind planificarea, aprobarea și efectuarea investițiilor.

Implementarea prevederilor proiectului actului normativ de către participanții de pe piața gazelor naturale din Republica Moldova ar urma să fie asigurată, în mare parte, de către ANRE și Ministerul Energiei, care va asigura elaborarea cadrului normativ secundar ce se impune în acest scop.

Secretar de Stat

/semnat electronic/

Constantin BOROSAN

A. Ipoteze de calcul

Nr. d/o	Denumirea titularului de licență	Venit reglementat V, mii lei				Volume de gaze naturale distribuite, mii m ³			
		<i>PÎ</i>	<i>PM</i>	<i>PJ</i>	<i>Total</i>	<i>PÎ</i>	<i>PM</i>	<i>PJ</i>	<i>Total</i>
1	S.R.L. „Chișinău-gaz”	41,060	131,678	378,398	551,137	273,454	127,591	163,363	564,408
2	S.R.L. „Ialoveni-gaz”	26,322	49,051	137,003	212,376	10,411	14,472	50,348	75,231
3	S.R.L. „Bălți-gaz”	40,405	49,038	98,601	188,043	1,343	15,497	22,432	39,272
4	S.R.L. „Edineț-gaz”	20,266	41,481	66,513	128,260	210	8,603	19,727	28,540
5	S.R.L. „Florești-gaz”	21,104	30,344	50,738	102,186	624	6,217	18,065	24,905
6	S.R.L. „Orhei-gaz”	29,842	40,623	85,958	156,422	3,505	6,489	17,072	27,066
7	S.R.L. „Ștefan Vodă-gaz”	8,279	19,801	57,617	85,696	116	4,844	9,866	14,826
8	S.R.L. „Cimișlia-gaz”	16,120	18,299	50,094	84,514	1,176	3,034	9,517	13,727
9	S.R.L. „Gagauz-gaz”	15,395	27,469	107,580	150,444	3,415	7,065	22,087	32,567
10	S.R.L. „Cahul-gaz”	18,046	44,140	56,843	119,029	603	2,917	19,733	23,253
11	S.R.L. „Taraclia-gaz”	7,548	11,031	32,188	50,766	1,351	4,204	5,536	11,091
12	S.R.L. „Ungheni-gaz”	22,083	21,665	53,885	97,634	610	4,857	12,990	18,457
13	S.R.L. „Rotalin Gaz Trading”	9,007	19,216	25,111	53,334	981	1,862	8,814	11,656
14	S.R.L. „Proalfa Service”	0	0	995	995	0	0	180	180
15	S.R.L. „Faitec-M”	0	409	278	687	0	7	60	66
16	S.R.L. „Nord Gaz - Sîngerei”	0	541	1,985	2,525	0	348	1,925	2,273
TOTAL		275,477	504,784	1,203,787	1,984,048	297,798	208,006	381,712	887,517

B. Determinarea tarifelor de distribuție a gazelor naturale pentru Opțiunea 1 și Opțiunea 2

Nr. d/o	Denumirea titularului de licență	Opțiunea 1 - tarife individuale, lei/1000m ³			
		<i>PÎ</i>	<i>PM</i>	<i>PJ</i>	<i>Medie</i>
1	S.R.L. „Chișinău-gaz”	73	525	2,842	976
2	S.R.L. „Ialoveni-gaz”	350	1,107	3,828	2,823
3	S.R.L. „Bălți-gaz”	1,029	2,322	6,717	4,788
4	S.R.L. „Edineț-gaz”	710	2,174	5,546	4,494
5	S.R.L. „Florești-gaz”	847	2,097	4,906	4,103
6	S.R.L. „Orhei-gaz”	1,103	2,827	7,862	5,779
7	S.R.L. „Ștefan Vodă-gaz”	558	1,904	7,744	5,780
8	S.R.L. „Cimișlia-gaz”	1,174	2,632	7,896	6,157
9	S.R.L. „Gagauz-gaz”	473	1,415	6,286	4,619
10	S.R.L. „Cahul-gaz”	776	2,725	5,605	5,119
11	S.R.L. „Taraclia-gaz”	681	1,813	7,628	4,577
12	S.R.L. „Ungheni-gaz”	1,196	2,410	6,559	5,290
13	S.R.L. „Rotalin Gaz Trading”	773	2,573	5,422	4,576
14	S.R.L. „Proalfa Service”	0	0	5,534	5,534
15	S.R.L. „Faitec-M”	0	6,161	10,823	10,357
16	S.R.L. „Nord Gaz - Sîngerei”	0	238	1,269	1,111

a) tariful pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale livrate prin rețelele de presiune înaltă:

$$TD_n^{P\hat{I}} = \frac{V_n^{P\hat{I}}}{GD_n^{P\hat{I}} + GD_n^{PM} + GD_n^{PJ}}$$

b) tariful pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale livrate prin rețelele de presiune medie:

$$TD_n^{PM} = \frac{V_n^{PM}}{GD_n^{PM} + GD_n^{PJ}} + TD_n^{P\hat{I}}$$

c) tariful pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale livrate prin rețelele de presiune joasă:

$$TD_n^{PJ} = \frac{V_n^{PJ}}{GD_n^{PJ}} + TD_n^{PM}$$

OPȚIUNEA 2 - TARIF UNIFORM	<i>PÎ</i>	<i>PM</i>	<i>PJ</i>	<i>Medie</i>
		310	1,166	4,320

Tarifele uniforme pe nivele de presiune înaltă $TD_{unif}^{P\hat{I}}$, presiune medie TD_{unif}^{PM} și presiune joasă TD_{unif}^{PJ} sunt calculate după cum urmează:

$$TD_{unif}^{P\hat{I}} = \frac{\sum_i V_i^{P\hat{I}}}{\sum_i GD_i^{P\hat{I}} + \sum_i GD_i^{PM} + \sum_i GD_i^{PJ}}$$

$$TD_{unif}^{PM} = \frac{\sum_i V_i^{PM}}{\sum_i GD_i^{PJ} + \sum_i GD_i^{PM}} + TD_{unif}^{P\hat{I}}$$

$$TD_{unif}^{PJ} = \frac{\sum_i V_i^{PJ}}{\sum_i GD_i^{PJ}} + TD_{unif}^{PM}$$

C. Diferențele de tarif între Opțiunea 2 și Opțiunea 1 și determinarea veniturilor colectate (deficit – deficit de venituri constatat în raport cu venitul reglementat; supraventuri – venituri suplimentare obținute în raport cu venitul reglementat)

Nr. d/o	Denumirea titularului de licență	Diferențe de tarif: (Opțiunea 2 - Opțiunea1), lei/1000m3				Venituri obținute din tarif uniform, mii lei			Venituri totale colectate, mii lei	Deficit(-) / supravent(+)
		PÎ	PM	PJ	Medie	PÎ	PM	PJ		
1	S.R.L. „Chișinău-gaz”	+237.6	+641.0	+1,478.4	+1,259.0	175,186.9	249,049.2	515,189.8	939,426	+388,289
2	S.R.L. „Ialoveni-gaz”	-39.5	+59.8	+492.3	-587.5	23,350.9	55,483.9	158,780.2	237,615	+25,239
3	S.R.L. „Bălți-gaz”	-718.5	-1,155.4	-2,397.3	-2,552.7	12,189.6	32,465.9	70,741.7	115,397	-72,646
4	S.R.L. „Edineț-gaz”	-399.7	-1,007.9	-1,225.9	-2,258.5	8,858.5	24,249.8	62,212.1	95,320	-32,939
5	S.R.L. „Florești-gaz”	-537.0	-930.7	-585.7	-1,867.5	7,730.3	20,784.4	56,969.2	85,484	-16,702
6	S.R.L. „Orhei-gaz”	-792.2	-1,660.4	-3,541.9	-3,543.9	8,400.9	20,167.3	53,837.9	82,406	-74,016
7	S.R.L. „Ștefan Vodă-gaz”	-248.0	-738.1	-3,424.4	-3,544.6	4,601.9	12,591.6	31,114.0	48,307	-37,389
8	S.R.L. „Cimișlia-gaz”	-864.0	-1,466.0	-3,576.0	-3,921.4	4,260.6	10,743.4	30,013.3	45,017	-39,497
9	S.R.L. „Gagauz-gaz”	-162.3	-248.6	-1,965.7	-2,384.0	10,108.6	24,953.4	69,654.6	104,717	-45,727
10	S.R.L. „Cahul-gaz”	-465.7	-1,558.5	-1,285.5	-2,883.4	7,217.4	19,388.0	62,230.4	88,836	-30,193
11	S.R.L. „Taraclia-gaz”	-370.1	-646.7	-3,307.8	-2,341.7	3,442.5	8,336.7	17,457.1	29,236	-21,529
12	S.R.L. „Ungheni-gaz”	-886.1	-1,244.1	-2,238.6	-3,054.4	5,728.7	15,276.6	40,966.0	61,971	-35,662
13	S.R.L. „Rotalin Gaz Trading”	-462.3	-1,406.4	-1,101.9	-2,340.1	3,618.0	9,138.0	27,795.2	40,551	-12,783
14	S.R.L. „Proalfa Service”	+0	+0	-1,214.0	-3,298.5	0.0	0.0	776.7	777	-218
15	S.R.L. „Faitec-M”	+0	-4,994.5	-6,503.5	-8,121.7	0.0	77.4	188.3	266	-421
16	S.R.L. „Nord Gaz - Sîngerei”	+0	+928.5	+3,051.1	+1,124.5	0.0	2,651.2	6,070.3	8,721	+6,196
TOTAL venit colectat								1,984,048	-0	
TOTAL Venit Reglementat								1,984,048		
Supra-venit ce urmează a fi repartizat ca compensație									+419,723.9	
Deficit ce urmează a fi compensat									-419,723.9	

D. Determinarea plăților compensatorii de egalizare care urmează a fi plătite Entității pentru Reconciliere (ER), precum și a plăților compensatorii de egalizare achitate de ER către OSD care colectează venituri mai mici decât venitul reglementat necesar

Nr. d/o	Denumirea titularului de licență	Plăți compensatorii de egalizare achitate ER	Plăți compensatorii de egalizare achitate de ER
		1000 MDL/an	1000 MDL/an
1	S.R.L. „Chișinău-gaz”	388,289.0	0
2	S.R.L. „Ialoveni-gaz”	25,238.8	0
3	S.R.L. „Bălți-gaz”	0	72,645.9
4	S.R.L. „Edineț-gaz”	0	32,939.2
5	S.R.L. „Florești-gaz”	0	16,702.0
6	S.R.L. „Orhei-gaz”	0	74,016.2
7	S.R.L. „Ștefan Vodă-gaz”	0	37,388.9
8	S.R.L. „Cimișlia-gaz”	0	39,496.5
9	S.R.L. „Gagauz-gaz”	0	45,727.3
10	S.R.L. „Cahul-gaz”	0	30,193.2
11	S.R.L. „Taraclia-gaz”	0	21,529.4
12	S.R.L. „Ungheni-gaz”	0	35,662.2
13	S.R.L. „Rotalin Gaz Trading”	0	12,783.3
14	S.R.L. „Proalfa Service”	0	218.3
15	S.R.L. „Faitec-M”	0	421.4
16	S.R.L. „Nord Gaz - Sîngerei”	6,196.1	0
	TOTAL	419,723.9	419,723.9

- Plățile compensatorii de egalizare urmează a fi transferate în contul ER de către OSD care înregistrează un sold negativ al contului de regularizare – plăți efectuate de S.R.L. „Chișinău-gaz”, S.R.L. „Ialoveni-gaz” și S.R.L. „Nord Gaz - Sîngerei” în sumă totală de 419,723.9 mii lei.
- ER transferă către OSD înregistrează sold pozitiv al contului de regularizare (13 titulari de licență) plăți compensatorii de egalizare în sumă totală de 419,723.9 mii lei.
- În exemplul analizat, plățile compensatorii de egalizare colectate de ER sunt distribuite proporțional cotei deficitului de venituri înregistrate de către fiecare din cei 13 OSD cu sold pozitiv al contului de regularizare (OSD cu nr. 2-15) în deficitul total de venituri al acestora. Modul în care ER colectează și distribuie plățile compensatorii de egalizare urmează a fi stabilită de autoritatea de reglementare.